

Εισαγωγικό σημείωμα

Η γλώσσα των νέων αποτελεί ένα θέμα που ενδιαφέρει τους μαθητές, καθώς είναι έντονα βιωματικό: τους αφορά καθώς τη χρησιμοποιούν, τη δημιουργούν αλλά και την υπερασπίζονται, όταν δέχονται επικρίσεις για αυτή. Νέοι και ενήλικοι ομιλητές αλλά και τα ενημερωτικά μέσα αξιολογούν τη γλώσσα των νέων με διαφορετικά κριτήρια. Η στάση των ενηλίκων είναι συχνά επικριτική και διορθωτική. Οι νέοι προσδίδουν στη γλώσσα τους αξίες θετικές, όπως ευθύτητα, αλληλεγγύη, ταύτιση με μια νεανική κουλτούρα. Στα μέσα ενημέρωσης, η στάση απέναντι στη νεανική γλώσσα κυμαίνεται ανάμεσα στην αποδοχή («γλωσσική δημιουργικότητα») και τον στιγματισμό («γλωσσική πενία») (Ανδρουτσόπουλος, 2001).

Με την πρόταση αυτή επιδιώκεται οι μαθητές να προσεγγίσουν το θέμα της γλώσσας των νέων μέσα από διαφορετικές οπτικές, προκειμένου να δουν με κριτική ματιά το θέμα αυτό και να συνειδητοποιήσουν τη δύναμη και τη ζωντάνια της γλώσσας, την αξία της και την ανάγκη επαρκούς γνώσης και σωστής χρήσης της.

Βασικά σημεία εστίασης

Επιδιώκεται οι μαθητές να προσεγγίσουν το θέμα της γλώσσας των νέων μέσα από διάφορα κειμενικά είδη: άρθρα, διαφημίσεις, γελοιογραφία. Ο στόχος είναι αφενός οι μαθητές να κατανοήσουν τις βασικές συμβάσεις αυτών των κειμενικών ειδών, αφετέρου να διερευνήσουν διάφορες πτυχές του θέματος της γλώσσας των νέων (στάδιο της αφόρμησης και της ανάγνωσης). Παράλληλα, οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν άρθρα (αλλά και σκίτσα / γελοιογραφίες ή διαφημίσεις, βλ. Προτάσεις για Προέκταση) για τη γλώσσα των νέων αξιοποιώντας τις γνώσεις τους για τα θέματα αυτά και για τα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων κειμενικών ειδών.

Θεωρητικό πλαίσιο

Κατά την προσέγγιση της διδακτικής ενότητας αξιοποιούνται οι αρχές της βιωματικής μάθησης, της μαθητοκεντρικής και κειμενοκεντρικής διδασκαλίας και του Κριτικού Γραμματισμού (Βλ. Πρώτο μέρος).

Μεθοδολογική προσέγγιση και εργαλεία

Η προσέγγιση του θέματος της γλώσσας των νέων είναι μαθητοκεντρική και βιωματική, κειμενοκεντρική και επικοινωνιακή (Βλ. Πρώτο μέρος). Επιδιώκεται η εξοικείωση με την ανάγνωση εικόνας-πολυτροπικού κειμένου με βάση τις αρχές του Κριτικού Γραμματισμού (Βλ. Πρώτο μέρος). Η διερεύνηση των κειμένων και του θέματος γίνεται μέσω του ήπια κατευθυνόμενου διαλόγου.

Προτεινόμενος χρόνος: 4-5 διδακτικές ώρες

Διδακτική πορεία

Η διδακτική πορεία οργανώνεται σε 3 στάδια:

- το στάδιο της αφόρμησης
- το στάδιο της ανάγνωσης
- το στάδιο της παραγωγής λόγου.

Στάδιο της αφόρμησης (1 διδακτική ώρα)

Ως αφόρμηση για το θέμα της γλώσσας των νέων προτείνονται διαφορετικές δραστηριότητες που μπορούν να επιλεγούν από τον διδάσκοντα ανάλογα με τους διδακτικούς του στόχους: α) ανάγνωση σκίτσου ή β) παρακολούθηση γνωστών διαφημιστικών σποτ που αξιοποιούν ως εύρημα τη γλώσσα των νέων.

α) Ανάγνωση σκίτσου⁶³

Οι μαθητές καλούνται ατομικά ή ομαδικά (σε αυτή την περίπτωση το σκίτσο και οι ερωτήσεις δίνονται σε φύλλο εργασίας) να προσεγγίσουν

63. Το σκίτσο του Α. Πετρουλάκη δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Καθημερινή* στις 19/5/07 και είναι προσβάσιμο στο http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-A110/246/1822,5869/extras/activities/indexa_2_glwssa_newn/indexa_2_glwssa_newn.html (ανακτήθηκε στις 18/10/16)

κριτικά και βιωματικά μια γελοιογραφία του Α. Πετρούλακη σχετικά με τη γλώσσα των νέων.

Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Τι λέει ο νεαρός στο σκίτσο; «Μεταφράστε» τα λόγια του. Αν δυσκολεύεστε, συμβουλευτείτε το παρακάτω γλωσσάρι (πηγή: www.slang.gr)

τζαμιροκουάι: τζάμι κατάσταση, καλή φάση

κοζάρω: κοιτάζω επίμονα

ξεβουαζιόν: δηλώνει κατάσταση, ενίοτε και άτομο, που ενώ δεν σε ξέρει θα πει από τον καφέ σου, θα σου σηκώσει το τηλέφωνο κ.λπ.

σάτα κιούτα: κλωτσομπουνίδια

χαλιαμπάλιας: ο χάλιας τόσο από εξωτερική εμφάνιση όσο και ψυχολογικά

σπρεχάρω: λέω

αλεμάο: έκφραση που αφορά σε άτομο ή κατάσταση που δεν στέκει με τη λογική

κάργα: πάρα πολύ

- Ποιο πιστεύετε ότι είναι το μήνυμα που θέλει να «περάσει» ο σκιτσογράφος; Πώς το καταλαβαίνετε;
- Ποιος είναι ο στόχος της γελοιογραφίας; Πώς επιτυγχάνεται;
- Στις γελοιογραφίες το κωμικό επιτυγχάνεται και μέσω της υπερβολής. Κατά πόσο το σκίτσο πιστεύετε ότι ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα; Πού εντοπίζεται η υπερβολή στο σκίτσο;

- Συμφωνείτε με τη θέση / την άποψη που εκφράζεται μέσω του σκίτσου; Γιατί;
- Πώς μιλάτε με τους φίλους σας; Ποιες είναι οι αγαπημένες σας εκφράσεις; Γιατί πιστεύετε ότι εκφράζεστε με έναν «διαφορετικό» τρόπο; Τι σκέφτεστε ή τι αισθάνεστε, όταν καταλαβαίνετε ότι οι ενήλικες δεν σας καταλαβαίνουν;

β) Παρακολούθηση διαφημιστικών σποτ

Η γλώσσα των νέων αξιοποιείται έξυπνα από τη διαφήμιση, προκειμένου να προβληθούν με έναν αστείο και ανατρεπτικό τρόπο διάφορα προϊόντα. Στη δραστηριότητα αυτή δίνεται η δυνατότητα να προσεγγιστεί τόσο η γλώσσα των νέων όσο και η γλώσσα της διαφήμισης. Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει στην τάξη ατομικά ή ομαδοσυνεργατικά. Στη δεύτερη περίπτωση οι μαθητές εργάζονται στο εργαστήριο υπολογιστών σε ομάδες με φύλλα εργασίας, στα οποία ενσωματώνονται οι ερωτήσεις που αφορούν σε κάθε σποτ. Κάθε ομάδα προσεγγίζει ένα από τα τέσσερα διαφορετικά διαφημιστικά σποτ. Στο τέλος της δραστηριότητας οι ομάδες που προσέγγισαν τα ίδια διαφημιστικά σποτ παρουσιάζουν τις απόψεις τους στην ολομέλεια.

Τα διαφημιστικά σποτ είναι προσβάσιμα στη διεύθυνση <https://www.youtube.com/watch?v=J3letleHneo>⁶⁴.

Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Ποια χαρακτηριστικά της γλώσσας των νέων αξιοποιούνται στα σποτ;
- Ποια είναι η αντίδραση των ενηλίκων (σποτ 1, 2, 3) και του συνομήλικου (σποτ 4). Πώς την εξηγείτε; Τι επιτυγχάνεται με την αποτύπωση αυτών των αντιδράσεων;
- Σε ποιο κοινό απευθύνεται η διαφήμιση; Ποιος είναι ο στόχος της; Πώς συνδέεται με τη γλώσσα των νέων;
- Θεωρείτε πετυχημένη την αξιοποίηση της γλώσσας των νέων στις διαφημίσεις αυτές; Θεωρείτε πετυχημένο το διαφημιστικό σποτ; Γιατί;

Στάδιο της ανάγνωσης (2-3 διδακτικές ώρες)

Στο στάδιο της ανάγνωσης οι μαθητές έρχονται σε επαφή με το κειμενικό είδος του άρθρου και τα χαρακτηριστικά του και ταυτόχρονα με το θέμα της γλώσσας των νέων.

Στην πρώτη δραστηριότητα προτείνεται η παρατήρηση τίτλων άρθρων, προκειμένου οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν τη δυνατότητα διαφορετικής χρήσης της γλώσσας στον τίτλο ενός άρθρου. Στη συνέχεια, θα κληθούν να προτείνουν δικούς τους τίτλους στα άρθρα αξιοποιώντας τις διαπιστώσεις στις οποίες κατέληξαν κατά την παρατήρησή τους.

64. Το μοντάζ των τεσσάρων διαφημιστικών βίντεο επιμελήθηκε ο φιλόλογος Γ. Πασσάς.

Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές διαβάζουν κριτικά και συγκριτικά συνομιλούντα άρθρα που παρουσιάζουν διαφορετικές πτυχές του υπό εξέταση θέματος και παρατηρούν τόσο τη μορφή και τη δομή όσο και την προσέγγιση του θέματος (ολοκληρωμένη ή μερική, αντικειμενική ή υποκειμενική, τεκμηριωμένη ή όχι προσέγγιση, παράθεση σχολίων ή όχι). Παράλληλα, καταγράφουν σε μορφή σχεδιαγράμματος επιχειρήματα / διαπιστώσεις / απόψεις για τη γλώσσα των νέων. Οι διαπιστώσεις τους θα αξιοποιηθούν στην παραγωγή λόγου.

Οι δραστηριότητες μπορούν να γίνουν μετωπικά ή ομαδοσυνεργατικά. Σε περίπτωση που επιλεγεί η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση, οι μαθητές εργάζονται με φύλλα εργασίας στα οποία εμπεριέχονται το υλικό των δραστηριοτήτων και οι συνοδευτικές ερωτήσεις (π.χ. ένας τίτλος άρθρου ή ένα άρθρο με τις αντίστοιχες ερωτήσεις).

α) Τίτλοι άρθρων

Διαβάστε τους παρακάτω τίτλους άρθρων.

- Παρατηρήστε τη στίξη: ποια σημεία στίξης χρησιμοποιούνται; Τι δηλώνουν;
- Ποια χρήση της γλώσσας προτιμάται, η κυριολεκτική (δηλωτική) ή η μεταφορική (συνυποδηλωτική); Πώς δικαιολογείται αυτή η επιλογή;
- Ποιο υποθέτετε από τους τίτλους πως είναι το θέμα των άρθρων;
- Ποιος είναι ο στόχος αυτών των τίτλων;
- Ποια πιστεύετε, με βάση τον τίτλο, ότι είναι η στάση του συντάκτη / των συντακτών των άρθρων απέναντι στο θέμα που πραγματεύονται (τη γλώσσα των νέων): χιουμοριστική, επικριτική, ενθαρρυντική, ουδέτερη; Γιατί;

Το χάσμα γενεών... μετριέται και με λέξεις
(πηγή: εφημ. Καθημερινή, 19/5/07, <http://news.kathimerini.gr>)

Η «σαύρα», ο «κάγκουρας» και οι απορημένοι γονείς
(πηγή: Καθημερινή, 19/5/07, <http://news.kathimerini.gr>)

Μάθε τη γλώσσα των νέων για να μη... φλασάρεις
(πηγή: Έθνος, 14/11/05, <http://www.ethnos.gr>)

«Έφαγε σπατ» και η γιαγιά κουφάθηκε...
(πηγή: <http://www.kathimerini.gr/142571/article/epikairothta/ellada/efage-spat-kai-h-giagia-koufa8hke>)

β) Ανάγνωση άρθρων

Η ανάγνωση των άρθρων προτείνεται να γίνει ανά θεματική ομάδα. Οι προτεινόμενες ερωτήσεις αφορούν τόσο στη μορφή όσο και στο περιεχόμενο των άρθρων. Όπως προαναφέρθηκε, η προσέγγιση των άρθρων μπορεί να γίνει ατομικά ή ομαδοσυνεργατικά. Στην πρώτη περίπτωση, είναι εφικτή η συγκριτική ανάγνωση των άρθρων που αφορούν σε κάθε θέμα. Στη δεύτερη περίπτωση κάθε ομάδα μπορεί να προσεγγίσει σε φύλλο εργασίας ένα άρθρο με επιλεγμένες από τον διδάσκοντα συνοδευτικές ερωτήσεις, οι απαντήσεις των οποίων θα ανακοινωθούν και θα συζητηθούν στην ολομέλεια. Σε κάθε περίπτωση ο διδάσκων κρίνει πόσες / ποιες από τις ενδεικτικές ερωτήσεις που προτείνονται θα αξιοποιηθούν.

ΑΡΘΡΟ Α΄

Θυμάστε τον πατέρα στη διαφήμιση, που ακούει έντρομος την κόρη του να του μιλάει σε μια γλώσσα ακατάληπτη, στο τέλος να της λέει αμήχανα «Στη μάνα σου το 'πες;»; Το ύφος του ταλαίπωρου γονιού θα πρέπει να εμφανίζεται συχνά στις διμερείς επαφές των γενεών. Έτσι, όμως, μέσα από την αμηχανία των μεγαλύτερων για τις γλωσσικές μηχανορραφίες των μικρότερων, οι νέοι διαμορφώνουν τη δική τους ταυτότητα, δικτυώνονται και μας... τη λένε κιάλας! Ό,τι πρέπει, δηλαδή. Όχι ό,τι να 'ναι...

Οι νέοι όχι μόνο δεν πάσχουν από λεξιπενία, αλλά έχουν γλώσσα πλούσια και συνεχώς ανανεούμενη. Απλώς, είναι άλλη από αυτήν που μιλάνε οι μεγάλοι. Η αργκό είναι ανατρεπτική και επιχειρεί να σοκάρει. Όσο οι έφηβοι χωρίζονται σε υποομάδες, η γλώσσα τους θα αποκτά και περισσότερο πλούτο – αφού αλλιώς μιλάνε οι γκοθάδες, αλλιώς οι ετο, αλλιώς οι φανατικοί φίλαθλοι, αλλιώς οι γκέιμερ, οι σκέιτερ, οι μοδάτες κ.ο.κ. Το βασικό χαρακτηριστικό της γλώσσας των νέων είναι ότι εκφράζει και εκφράζεται μέσα στην «παρέα», το δίκτυο των συνομηλίκων. Κατά συνέπεια, δεν υπάρχει μια ενιαία γλώσσα· κάθε παρέα έχει δικό της κώδικα επικοινωνίας, που μπορεί να τον «αρπάξει» μια άλλη παρέα και μετά μια άλλη, μέχρι που κάποιες εκφράσεις να υιοθετηθούν από μεγάλο μέρος της νεολαίας, ειδικά με την εξέλιξη της τεχνολογίας της επικοινωνίας.

Γιατί οι νέοι αναπτύσσουν δικούς τους τρόπους έκφρασης; Ο διδάκτωρ Γλωσσολογίας Γιάννης Ανδρουτσόπουλος, που ασχολείται ειδικά με τη γλώσσα στη νεανική κουλτούρα, σημειώνει: «Τα κοινωνικά δίκτυα των νέων είναι στενότερα από αυτά των ενηλίκων, γεγονός που εντείνει την πίεση γλωσσικής συμμόρφωσης με την παρέα. Απ' την άλλη, οι συμβάσεις γλωσσικής ευγένειας και απόστασης που απαιτούνται στην ενήλικη ζωή δεν έχουν αναπτυχθεί ακόμη πλήρως κατά την εφηβεία. Έτσι εξηγείται το ότι η συχνότητα μη πρότυπης

γλώσσας είναι μεγαλύτερη στη νεότητα από ό,τι στην ενήλικη ζωή. Ψυχολογικά, κατά τη νεανική ηλικία διαμορφώνεται η προσωπική και κοινωνική ταυτότητα. Η απόρριψη κατεστημένων τρόπων συμπεριφοράς και ο πειραματισμός με εναλλακτικά μοντέλα, τάσεις που γενικότερα χαρακτηρίζουν την εφηβεία, εκφράζονται και γλωσσικά. Με την ιδιαίτερη γλώσσα τους οι νέοι συμβολίζουν ότι ανήκουν σε μια ηλικία με δικά της ενδιαφέροντα και αξίες, που διαφέρει τόσο από τα παιδικά όσο και από τα ενήλικα χρόνια».

Διασκευασμένο απόσπασμα άρθρου
των Β. Κανελλοπούλου και Μ. Καβάζη,
Ελευθεροτυπία, 13/09/09⁶⁵

Ενδεικτικές ερωτήσεις

- Ποιος είναι ο συντάκτης του άρθρου; Δηλώνεται η ιδιότητά του; Πότε συντάχθηκε το άρθρο; Είναι πρόσφατο; Πού δημοσιεύτηκε; Το άρθρο παρατίθεται αυτούσιο ή σε διασκευή; Τι θεωρείτε ότι σημαίνει διασκευασμένο άρθρο; Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι έγινε η διασκευή του; Αυτό το γεγονός επηρεάζει το περιεχόμενό του;
- Παρατηρήστε τη γλώσσα του άρθρου. Είναι κατανοητή; Γιατί; Πώς θα περιγράφατε το ύφος του άρθρου: ουδέτερο, χιουμοριστικό, σοβαρό, στοχαστικό, ειρωνικό;
- Ποια ρηματικά πρόσωπα χρησιμοποιούνται εκτός από το γ' ενικό και πληθυντικό; Τι επιτυγχάνεται με αυτά;
- Για ποιο λόγο χρησιμοποιούνται οι ερωτήσεις στο άρθρο;
- Πώς αξιοποιούνται εκφράσεις της γλώσσας των νέων; Υπάρχουν λογοπαίγνια με αυτές; Πώς λειτουργούν;
- Παρατηρήστε τη δομή του άρθρου. Εντοπίστε τις παραγράφους που αποτελούν την εισαγωγή στο θέμα και την ανάλυσή του (ο επίλογος παραλείπεται στο απόσπασμα). Ποια είναι η λειτουργία της πρώτης παραγράφου; Ποια είναι η σχέση της με την επικαιρότητα;
- Ποιες πτυχές της γλώσσας των νέων αναλύονται στο άρθρο; Ποιες παραλείπονται; Γιατί;
- Για ποιους λόγους σύμφωνα με το άρθρο δημιουργείται η γλώσσα των νέων; Να τους αποδώσετε με μορφή σχεδιαγράμματος. Ποιον λόγο / ποιους λόγους θα προσθέτατε;
- Στο άρθρο ενσωματώνεται η άποψη ενός ειδικού. Για ποιον λόγο ο συντάκτης του άρθρου την παραθέτει, και μάλιστα εντός εισαγωγικών;

65. Το άρθρο είναι προσβάσιμο στην αρχική του μορφή στη διεύθυνση <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=82019> (ανακτήθηκε στις 18/10/16).